

Startnotitie
Gebiedsprocessen in
het landelijk gebied
provincie Limburg

Juli 2026

Achtergrond en relevantie

Limburg staat voor grote opgaven in het landelijk gebied

Natuurkwaliteit onder druk

Stikstof beperkt vergunningverlening voor nieuwe projecten

Doelen **Kaderrichtlijn Water 2027** naar verwachting niet gehaald

Landbouw staat voor een transitie

Verschillende **ruimtelijke claims** komen samen

Het **Limburgs Offensief Stikstof (LOS)** is een eerste provinciale stap in een bredere transitie van het landelijk gebied.

Hiervoor is **ruim 411 miljoen** beschikbaar voor 2025-2029.¹

Naar verwachting volgen nog substantiële **extra middelen** van het Rijk.²

¹ Deze middelen zijn voor de start van de uitvoering en vooral bedoeld voor natuurherstel, bedrijfsbeëindiging en maatregelen voor water en landschap.

² Landelijk mogelijk € 20 miljard voor de periode tot en met 2030.

Gebiedsprocessen als instrument bij het LOS

- Gebiedsprocessen als instrument voor provinciale doelen
- Vooral in zones rondom natuurgebieden
- Samenhangende uitvoering met verschillende betrokken partijen (maatwerk)
- Extra inzet van de provincie bij 4 Limburgse focusgebieden
- Provinciale coördinatie met doelsturing
- Provincie stuurt via zonerings- en grondbeleid

Onderzoek Zuidelijke Rekenkamer naar Peelvenen (2022) ¹

- Maak keuzes in de afweging van belangen om te komen tot een eenduidig ruimtelijk kader
- Gebiedsgerichte aanpak is nog niet concreet

Focus van het onderzoek

Doel van het onderzoek

PS van Limburg **inzicht geven** in...

... werking van het **stelsel rondom gebiedsprocessen**

... en de **randvoorwaarden** die van invloed zijn op de **implementatie in de komende bestuursperiode**.

Reikwijdte en focus onderzoek

Onderzoek gericht op **gebiedsprocessen in zones rondom natuurgebieden.**⁽¹⁾

Geen onderzoek naar de **impact en resultaten** van de gebiedsprocessen.⁽²⁾

Onderzoek naar **de stand van zaken**⁽³⁾ en wat daarvan **te leren is voor de toekomst**, zonder normenkader.⁽⁴⁾

Aandacht voor **enkele casussen** in Limburg; in ieder geval één focusgebied waar de provincie extra op inzet.⁽⁵⁾

⁽¹⁾ De groenblauwe landbouwzones.

⁽²⁾ Het LOS is in september 2025 vastgesteld en de gebiedsprocessen (in de huidige versie) zijn dus relatief in de beginfase. Daarnaast voert de provincie momenteel al een analyse uit naar het verwachte doelbereik.

⁽³⁾ De focus ligt op de context en uitvoering van gebiedsprocessen en de bijbehorende implementatie van maatregelen om provinciale doelen te bereiken.

⁽⁴⁾ Toetsen aan vooraf opgestelde normen past niet bij een dergelijke lerende evaluatie.

⁽⁵⁾ Bij casusselectie wordt rekening gehouden met variatie in fase en dynamiek. Het begrijpen van de werking van het 'systeem' inclusief relevante stakeholders staat voorop. Het is geen doel om de resultaten van casussen te vergelijken'

Onderzoeksvraag 1

Hoe werkt het systeem rond gebiedsprocessen en hoe krijgen beleid en uitvoering daarbinnen vorm? ⁽¹⁾

- Wat zijn belangrijke ontwikkelingen rondom beleid⁽²⁾ en uitvoering van gebiedsprocessen?
- Welke activiteiten en maatregelen worden ingezet?
- In welke fase bevinden de gebiedsprocessen zich?
- Wat zijn de belangrijkste actoren in een gebiedsproces en wat zijn hun onderlinge verhoudingen en belangen?
- Welke spanningen of conflicterende belangen doen zich voor?
- Welke financiële middelen zijn beschikbaar?

Bij deze vragen specifiek aandacht voor zowel de bredere context als het gevoerde beleid, rolneming, inzet instrumenten en activiteiten van de provincie Limburg.

⁽¹⁾ De rekenkamer streeft niet naar een volledige beschrijving, maar naar begrip van het systeem.

⁽²⁾ De totstandkoming van de provinciale doelen waarvoor gebiedsprocessen worden ingezet is geen onderdeel van het rekenkameronderzoek.

Onderzoeksvraag 2

Welke randvoorwaarden bevorderen of belemmeren de implementatie van gebiedsprocessen in de komende jaren?

Hierbij worden onder meer de volgende aspecten onderzocht:

- Borging van ruimtelijke keuzes en randvoorwaarden
- (Bereidheid tot) keuzes en sturing bij conflicterende doelen en belangen
- De informatiepositie over ruimtegebruik en effecten van maatregelen
- De omgang met mogelijke onbedoelde gevolgen van maatregelen en keuzes
- De inzet van beschikbare financiële middelen
- De communicatie tussen en participatie van betrokken partijen in de praktijk
- Leren en bijsturen tijdens beleid en uitvoering
- Juridische (on)mogelijkheden

Bij deze aspecten specifiek aandacht voor de beïnvloedingsmogelijkheden van de provincie Limburg

Aanpak van het onderzoek

Onderzoek in 2 fases

Inventariserende fase

In deze fase **verkennen** we **wat er speelt** rondom beleid en uitvoering van de gebiedsprocessen en waar ze anno 2026 staan.

Verdiepende fase

Op basis van de inventariserende fase wordt bepaald welke aspecten verdieping vragen, met bijzondere **aandacht voor randvoorwaarden** die **implementatie van gebiedsprocessen** bevorderen of belemmeren.

Methodiek

Documentanalyse

- Openbare informatie en data
- Informatie en data van provincie Limburg
- Eerdere lessen van gebiedsprocessen

Interviews en/of schriftelijke vragen

- Medewerkers van de provincie Limburg ⁽¹⁾
- (Groeps-) interviews met betrokken partijen en externe experts ⁽¹⁾
- Ontwerpende en systemische aanpak waarbij met andere partijen analyses van bijvoorbeeld stakeholders en onderliggende aannames en opvattingen (ijsbergmodel) worden gemaakt ⁽²⁾

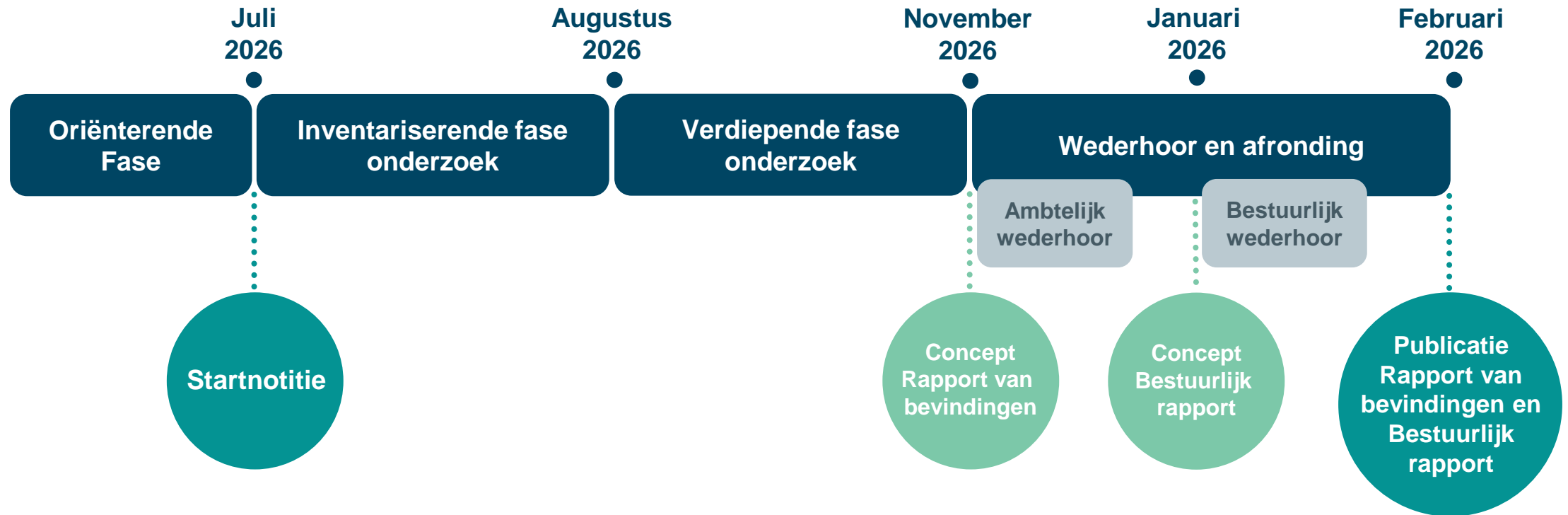
Onderzoekperiode

- Tot en met najaar 2026

⁽¹⁾ Afstemming met de provincie, selectie door rekenkamer.

⁽²⁾ Met klankbordrol van een expert van de Algemene Rekenkamer en de mogelijke inzet van andere experts.

Planning

Er zal gedurende het onderzoek afstemming plaatsvinden over (de planning van) de analyse van de provincie Limburg over het verwachte doelbereik van gebiedsprocessen.

Zoals gebruikelijk legt de rekenkamer de bevindingen vast in een rapport van bevindingen, dat voor ambtelijk wederhoor zal worden aangeboden aan de provincie. Doel hiervan is de feitelijke juistheid van bevindingen te laten toetsen. Na ambtelijk wederhoor stellen we ook een afzonderlijk bestuurlijk rapport op dat voor bestuurlijk wederhoor zal worden aangeboden aan het college van Gedeputeerde Staten. Voor een uitgebreidere beschrijving van het onderzoeksproces van de Zuidelijke Rekenkamer, verwijzen wij naar ons [onderzoeksprotocol](#).

Verantwoording afbeeldingen

Kaart pagina 4:

Provincie Limburg, Limburgs Offensief Stikstof, 23 september 2025.

Illustraties pagina 3, 6, 8, 9 en 11:

Storyset